

Koulutus-, nuoriso-, kulttuuri- ja urheiluministerineuvosto 27.-28.11.2025

Suomea kokouksessa edustavat ministerit **Talvitie** ja **Poutala**.

Koulutus: otetaan tiedoksi puheenjohtajamaan edistymisraportti Erasmus+ 2028-34 ohjelmaneuvotte-
luista ja hyväksytään päätöslauselma eurooppalaisen koulutussyhteistyön strategisista puitteista kohti
Eurooppalaista koulutusaluetta (2026-2030). Käydään keskustelu ammatillisen koulutuksen merkityk-
sestä kilpailukyvyllä ja resilienssillä. Suomi näkee osaavan koulutetun työvoiman saatavuuden paran-
tamisen keskeisenä tekijänä myös Euroopan kilpailukyvyllä. Tarvitaan laajaa osaamisen kehittämistä,
huomioiden myös yhteiskunnan resilienssi, turvallisuus, demokratiakehitys, inklusiivisuus ja koulutuk-
sen saavutettavuus.

Nuoriso: käydään keskustelu nuorten resilienssin vahvistamisesta Erasmus+ 2028-2034 -ohjelman
avulla. Hallitusohjelman mukaan Suomi vahvistaa yhteiskunnallista resilienssiä. Suomi pitää myös
oikeansuuntaisina EU:n esityksiä investointien lisäämiseksi etenkin osaajien liikkuvuuteen (Eras-
mus+).

Kulttuuri/AV: hyväksytään päätelmät kulttuurin, kulttuuriperinnön ja audiovisuaalisten teosten strategi-
sesta roolista eurooppalaisten arvojen ja demokraattisen kestävyuden ylläpitämisessä sekä päätelmät
pääsystä luotettaviin uutisiin osana eurooppalaista demokratian kilpeä. Lisäksi otetaan tiedoksi pu-
heenjohtajavaltion etenemisraportin AgoraEU -asetusehdotuksen käsittelystä.

Urheilu: hyväksytään päätöslauselma koskien EU:n jäsenvaltioiden edustusta WADAn hallintoneuvos-
tossa ja jäsenvaltioiden kantojen koordinoitua. Keskustellaan demokratiasta ja läpinäkyvyydestä ur-
heilussa. Hallitusohjelma painottaa liikuntapolitiikassa vastuullista ja kaikille avointa kansalaisjärjestö-
toimintaa. Suomi edistää demokratian, oikeusvaltioperiaatteen ja ihmisoikeuksien toteutumista.

Asialista:Nuoriso

Nuorison resilienssin vahvistaminen Erasmus+ -ohjelman avulla	3
---	----------

Koulutus

Edistymisraportti Erasmus+ 2028-34 ohjelmaneuvotteluista	6
Päätöslauselma eurooppalaisen koulutusyhteistyön strategisista puitteista kohti Eurooppalaista koulutusalueita (2026-2030)	10
Keskustelu ammatillisen koulutuksen merkityksestä kilpailukyvyille ja resilienssille	18

Kulttuuri/AV

Päätelmät kulttuurin, kulttuuriperinnön ja audiovisuaalisten teosten strategisesta roolista eurooppalaisten arvojen ja demokraattisen kestävyuden ylläpitämisessä	21
Päätelmät pääsystä luotettaviin uutisiin osana eurooppalaista demokratian kilpeä	24
Etenemisraportti AgoraEU -asetusehdotuksen käsittelystä	28

Urheilu

Päätöslauselma koskien EU:n jäsenvaltioiden edustusta WADAn hallintoneuvostossa ja jäsenvaltioiden kantojen koordinoitua	31
Keskustelu demokratiasta ja läpinäkyvyydestä urheilussa	34

Nuorten resilienssin vahvistaminen Erasmus+ 2028-2034 -ohjelman avulla

Käsittelyvaihe ja jatkokäsittelyn aikataulu

Koulutus-, nuoriso-, kulttuuri- ja urheiluneuvosto käy nuorisasioiden osalta keskustelun puheenjohtajamaa Tanskan tausta-asiakirjan (7.11.2025, 14931/25) mukaisesti temasta nuorten resilienssin vahvistaminen Erasmus+ 2028-2034 -ohjelman avulla.

Suomen kanta

Hallitusohjelman mukaan Suomi vahvistaa yhteiskunnallista resilienssiä.

Suomi pitää myös oikeansuuntaisina EU:n esityksiä investointien lisäämiseksi etenkin osaajien liikkuvuuteen (Erasmus+) (E 73/2025vp). Lisäksi Suomi kannattaa tavoitteita nuorten liikkuvuuden ja EU:n liikkuvuusohjelmien tukemiseksi. Suomi näkee myönteisenä liikkuvuuden erilaisten muotojen monipuolisen edistämisen. (**Error! Hyperlink reference not valid.**, E 20/2024 vp)

Pääasiallinen sisältö

Puheenjohtajamaan tausta-asiakirjan mukaan yksi EU:n tunnetuimmista ja menestyneimmistä ohjelmista on ollut Erasmus+. Se on vuosien ajan tarjonnut nuorille mahdollisuuden saada uusia näkökulmia ja kokemuksia sekä vahvistanut yhteisiä arvoja.

Tausta-asiakirjassa todetaan, että Eurobarometrin mukaan toisessa EU-maissa toimiminen on lisännyt nuorten tietoisuutta muista kulttuureista ja arvoista, kasvattanut heidän itseluottamustaan sekä kiinnostustaan vieraita kieliä kohtaan.

Komission ohjelma-asetuksen mukaan tulevan Erasmus+ 2028-2034 ohjelman tavoitteena on edistää nuorten osallistumista eurooppalaiseen demokraattiseen elämään, tukea kansalaistaitojen kehittymistä ja lisätä tietoisuutta eurooppalaisista arvoista ja identiteetistä. Lisäksi tuleva ohjelma tarjoaa nuorille ja järjestöille mahdollisuuksia vastata yhteiskunnallisiin haasteisiin ja vahvistaa demokraattista resilienssiä niin formaalin kuin non-formaalin oppimisen kautta paikallisyhteisöissä ja erilaisilla projekteilla.

Gloaalien jännitteiden ja epävarmuuden lisääntyessä Erasmus + - ohjelma tarjoaa eurooppalaisille nuorille mahdollisuuden verkostoitua yli rajojen ja tuntea olevansa osa koko Eurooppaa

Politiikkakeskustelussa pyydetään vastaamaan seuraaviin kysymyksiin:

1. Miten Erasmus + - ohjelma 2028-2034 voi mielestänne osaltaan vahvistaa nuorten resilienssiä Euroopassa?
2. Mitkä välineet ja toimet voisivat EU:n tasolla tukea jäsenvaltioita nuorten yhteiskunnallisen ja demokraattisen osallistumisen lisäämisessä?

EU:n oikeuden mukainen oikeusperusta/päätöksentekomenettely

SEUT 165 artikla, ei lainsäädäntöasia.

Käsittely Euroopan parlamentissa

Asiaa ei käsitellä Euroopan parlamentissa.

Kansallinen valmistelu

Jaosto EU-32 (nuoriso ja urheilu), laaja kokoonpano, kirjallinen menettely 10.-12.11.2025

Eduskuntakäsittely

Kansallinen lainsäädäntö, ml. Ahvenanmaan asema

Asialla ei ole vaikutusta kansalliseen lainsäädäntöön tai Ahvenanmaan asemaan.

Taloudelliset vaikutukset

Asialla ei ole taloudellisia vaikutuksia.

Muut asian käsittelyyn vaikuttavat tekijät

Asiakirjat

14931/25

Laatijan ja muiden käsittelijöiden yhteystiedot

OKM, erityisasiantuntija Eija Kauniskangas, eija.kauniskangas@gov.fi, p. 050 5672772
VNEUS EU-erityisasiantuntija Sarita Friman, [Error! Hyperlink reference not valid.](#), p.
0295 4410966

VAHVA-tunnus

EU/225/2025

Opetus- ja kulttuuriministeriö

Perusmuistio

EU/893/2025-OKM-13

Bosquet Päivi

14.11.2025

EYCS; Erasmus+ ohjelman perustaminen vuosiksi 2028-2034; puheenjohtajamaan edistymisraportti

Kokous

Koulutus-, nuoriso-, kulttuuri- ja urheiluneuvosto 27-28.11.2025

Eduskuntatunnus

Käsittelyvaihe ja jatkokäsittelyn aikataulu

Komissio antoi 16.7.2025 ehdotukset EU:n seuraavaksi rahoituskehikseksi vuosille 2028–2034. Samassa yhteydessä komissio julkaisi ehdotuksensa Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi Erasmus+ -ohjelman perustamisesta vuosiksi 2028–2034 ja asetusten (EU) 2021/817 ja (EU) 2021/888 kumoamisesta (COM(2025) 549 final, Erasmus+ ohjelmaehdotus). Asetuksella ehdotetaan kumottavaksi nykyistä rahoituskautta varten perustettua Erasmus+ -ohjelmaa koskeva asetukset sekä asetukset Euroopan solidaarisuusjoukkoja koskevan ohjelman perustamisesta.

Ehdotuksen käsittely on käynnistetty Tanskan puheenjohtajuuskaudella syksyllä 2025 neuvoston koulutuskomiteassa. Puheenjohtajan tarkoituksena on esitellä koulutusneuvostossa 27.11.2025 syksyn neuvotteluista edistymisraportti (14944/25). Puheenjohtajamaan edistymisraportti otetaan koulutusneuvostossa tiedoksi. Neuvottelut neuvoston osittaisesta yleisnäkemyksestä jatkuvat Kyproksen puheenjohtajuuskaudella.

Suomen kanta

Suomi ottaa puheenjohtajamaan edistymisraportin tiedoksi.

Pääasiallinen sisältö

Puheenjohtajamaa toteaa edistymisraportissa, että Erasmus+ -ohjelmaehdotuksen tarkoituksena on vahvistaa Euroopan selviytymiskykyä, kilpailukykyä ja yhtenäisyyttä edistämällä laadukasta elinikäistä oppimista ja tarjoamalla kaikille mahdollisuus kehittää taitoja ja osaamista arkea ja työelämää varten. Lisäksi ohjelman kerrotaan tukevan unionin arvoja, demokratiaan osallistumista, sosiaalista osallisuutta ja yhdenvertaisia mahdollisuuksia sekä olevan keskeinen väline osaamisunionin rakentamisessa ja eurooppalaisen koulutusalueen kehittämisessä sekä tuettaessa eurooppalaisen strategisen koulutussyhteistyön toteuttamista.

Raportissa todetaan, että jäsenmaat suhtautuivat ehdotukseen myönteisesti ja ilmaisivat yleisesti tukevansa uutta ohjelmaa. Samalla korostettiin, että ehdotetun asetuksen ja siinä esitettyjen uusien aloitteiden vaikutusten ja seurausten arviointiin tarvitaan paljon aikaa.

Komissio esitteli ehdotuksen koulutuskomitealle heinäkuussa, jolloin jäsenmaat saivat esittää alustavia huomautuksia ja kysymyksiä. Vaikutustenarviointi esiteltiin syyskuussa. Monivuotiseen rahoituskehikseen liittyvät säännökset jätettiin keskustelun ulkopuolelle.

Syys- ja lokakuussa komitea tarkasteli ehdotusta, jossa esitetään Erasmus+ -ohjelmalle uusi kaksipilarinen rakenne. Jäsenmaat esittivät näissä keskusteluissa huomautuksia ja kysymyksiä erityisesti uuden ohjelmarakenteen soveltamisalasta, komiteamenettelystä ja uusista aloitteista, kuten urheilualan yhteistyöhankkeista, urheilijoiden oppimiseen liittyvästä liikkuvuudesta ja Erasmus+ -apurahoista strategisilla koulutusaloilla. Komissio vastasi kysymyksiin, mutta valtuuskunnat pyysivät lisätietoja ja kirjallisia vastauksia, joita ei ole vielä saatu. Lisäksi on pyydetty luettelo ohjelman kattamista toimista ja tietoja niiden hallinnointimuodosta (suora vai välillinen).

Puheenjohtajavaltio laati kompromissitekstit kahteen lokakuussa pidettyyn kokoukseen. Tärkeimpiä työryhmätasolla käsiteltyjä kysymyksiä olivat:

Ohjelman tavoitteet

Jäsenvaltiot pitivät tärkeänä, että ohjelma keskittyy laadukkaaseen elinikäiseen oppimiseen ja eurooppalaisen koulutusalueen kehittämiseen. Osaamisunionin rakentaminen nähtiin toissijaisena tavoitteena, ja painotettiin, että koulutusalueen etusija vastaa ehdotuksen oikeusperustaa.

Komiteamenettely

Useimmat jäsenvaltiot kritisoivat ohjelmakomitean puuttumista ehdotuksesta. Puheenjohtajavaltio ehdotti komiteamenettelyn palauttamista ja esitti kompromissin, jossa olisi kaksi täytäntöönpanosäädöstä. Osa valtuuskunnista kannatti uutta menettelyä, mutta monet halusivat säilyttää nykyisen käytännön.

Kaikkien ohjelman kattamien alojen näkyvyys

Nuoriso- ja urheiluasiat haluttiin tuoda paremmin esille, ja tekstiin lisättiin kaksi uutta artiklaa (nuorisoon keskittyvä 4 a artikla ja urheiluun keskittyvä 4 b artikla). Keskustelu jatkuu siitä, miten Euroopan solidaarisuusjoukkojen toimet ja kokemukset otetaan huomioon.

Komission ja kansallisten toimijoiden välinen suhde

Jäsenvaltiot esittivät paljon kysymyksiä komission ja kansallisten viranomaisten rooleista sekä uusista vastuista. Kritiikki kohdistui erityisesti komission oikeuteen vaatia kansallisen toimiston johtajan valintamenettelyn uusimista ja lisävelvoitteisiin, kuten yhteisrahoituksen osoittamiseen. Puheenjohtajavaltio ehdotti tekstiä, jossa tehtävät on kuvattu tarkemmin ja jonka mukaan vastuualueet ovat samat kuin nykyisessä asetuksessa.

Erasmus+ -apurahat strategisilla koulutusaloilla

Valtuuskunnat suhtautuivat epäilevästi tähän uuteen toimeen, koska sen määrittely, talousarviovaikutukset ja hallinnointitapa ovat epäselviä. Komission mukaan näistä seikoista ei ole vielä tehty päätöstä. Eurooppalaisen lisäarvon katsottiin olevan kyseenalainen. Useimmat jäsenmaat suhtautuivat ehdotettuun uuteen toimeen komission vastusten jälkeenkin edelleen epäilevästi. Komission esittämää kehystä pidettiin epäselvänä ja eurooppalaista lisäarvoa ja kokonaisen koulutusohjelman kattavan apurahan käyttöönoton potentiaalista vaikutusta kokonaistalousarvioon kyseenalaisena.

Urheilijat

Ohjelman laajentaminen urheilijoihin jakoi mielipiteitä: osa kannatti rajattua mukaan ottamista, mutta osa suhtautui epäilevästi tai vastustivat laajentamista tässä vaiheessa.

Raportin mukaan komissio on antanut selvityksiä ja täsmennyksiä, mutta kirjallisia tietoja ohjelman kuhunkin pilariin suunnitelluista toimista odotetaan edelleen. Useat valtuuskunnat korostavat lisätietojen tarvetta hallinnoinnin ennakoitavuuden varmistamiseksi ja ilmaisevat vakavaa huolta uudesta kolmansien maiden osittaisesta assosioitumisen käsitteestä.

Puheenjohtajavaltio on edistymisraportin mukaan edennyt merkittävästi asetusehdotuksen käsittelyssä ja laatinut kaksi kompromissitekstiä, jotka ovat saaneet valtuuskunnilta myönteisen vastaanoton ja vievät lähemmäs neuvoston valtuutuksen laatimista tulevia toimielinten välisiä neuvotteluja varten. Työtä ja teknisiä keskusteluja on jatkettava ennen seuraavaa vaihetta.

EU:n oikeuden mukainen oikeusperusta/päätöksentekomenettely

SEUT 165 artiklan 4 kohta, 166 artiklan 4 kohta ja 214 artiklan 5 kohta.

Käsittely Euroopan parlamentissa

Puheenjohtajan edistymisraporttia ei käsitellä Euroopan parlamentissa.

Kansallinen valmistelu

1.

Eduskuntakäsittely

EU-ministerivaliokunnan kirjallinen menettely 19.-20.11.2025

Kansallinen lainsäädäntö, ml. Ahvenanmaan asema

Edistymisraportilla ei ole välitöntä vaikutusta Ahvenanmaan asemaan.

Taloudelliset vaikutukset

Edistymisraportilla ei ole välittömiä taloudellisia vaikutuksia.

Muut asian käsittelyyn vaikuttavat tekijät

-

Asiakirjat

14944/25

Laatijan ja muiden käsittelijöiden yhteystiedot

Kaisu Piironen, kaisu-maria.piiroinen@gov.fi p. +358 50 575 4956
Päivi Bosquet, paivi.bosquet@gov.fi, p. +358 50 342 7967
Sarita Friman, sarita.friman@gov.fi, p. 0295160144

VAHVA-tunnus

EU/893/2025

Liitteet Napsauta tähän ja kirjoita liitteet

Viite Napsauta tähän ja kirjoita viite

EYCS; perusmuistio neuvoston päätöslauselmasta Eurooppalaisen koulutusalueen toisen jakson strategisista puitteista 2026-2030

Kokous

Koulutus-, nuoriso- ja kulttuurineuvosto 27.-28.11.2025

Eduskuntatunnus

Käsittelyvaihe ja jatkokäsittelyn aikataulu

Puheenjohtajamaa Tanska on antanut esityksen neuvoston päätöslauselmaksi eurooppalaisen koulutussyhteistyön toisen jakson strategisista puitteista mentäessä kohti Eurooppalaista koulutusalueetta (2026-2030) 26.6.2025 (10837/25). Päätöslauselmaa on käsitelty useassa koulutuskomiteassa Tanskan puheenjohtajuuskaudella syksyn 2025 aikana. Puheenjohtajamaan tarkoituksena on, että päätöslauselma hyväksyttäisiin koulutusneuvoston kokouksessa 27.11.2025.

Koulutuskomiteakäsittelyssä ei saavutettu tarvittavaa yksimielisyyttä. Unkari on ilmoittanut 27.-28.10.2025 koulutuskomitean kokouksessa varaumasta päätöslauselman liitteen II kohtaan 8 a) koskien korkeakoulutuksen osaamiseen liittyvän liikkuvuuden Euroopan tason tavoitetta. Unkarin mukaan se ei voi hyväksyä jo aiemmin hyväksyttyä ja voimassa olevaa tavoitetta, koska kaikki sen korkeakoulut eivät voi osallistua Erasmus+-ohjelmaan. Tämänhetkisen tiedon mukaan asiasta on tarkoitus keskustella Coreper I kokouksessa 14.11.2025.

Suomen kanta

Suomi voi hyväksyä päätöslauselman.

Pääasiallinen sisältö

Neuvosto huomioi käsillä olevassa päätöslauselmassa vuoden 2021 päätöslauselman eurooppalaisen koulutusyhteistyön strategisista puitteista mentäessä kohti eurooppalaista koulutusalueetta (2021–2030), vuoden 2021 päätöslauselman eurooppalaisen koulutusyhteistyön strategisten puitteiden hallinnoinnista sekä vuoden 2023 päätöslauselman, jossa todetaan, että neuvosto tarkastelee strategisten puitteiden mahdollisia muutostarpeita vuonna 2025.

Neuvosto toteaa, että eurooppalainen koulutusyhteistyö tuo eurooppalaiseen ohjausjaksoon tärkeän kontribuution. Neuvosto toteaa, että koulutuksen alalla on tarpeen koordinoita ja yhteensovittaa EU:n aloitteita, huomioiden perustamissopimuksissa sovittu työnjako. Neuvosto huomioi komission raportin Eurooppalaisen koulutusalueen strategisten puitteiden väliarvioinnista.

Neuvosto korostaa päätöslauselmassa, että tasapuolinen pääsy korkealaatuiseen koulutukseen on perustavanlaatuista henkilökohtaiselle kasvulle, kestäväälle sosiaaliselle ja taloudelliselle kehitykselle, demokratialle, resilienssille, sosiaaliselle koheesiolle, kilpailukyvyille ja valmiudelle. Neuvosto korostaa myös, että Eurooppalaisen koulutusalueen saavuttaminen on eurooppalaisen koulutusyhteistyön päällimmäinen tavoite. Päätöslauselmassa todetaan, että koulutus on nähtävä kokonaisvaltaisesti. Neuvoston mukaan Eurooppalaisen koulutusalueen pyrkimyksissä on tapahtunut huomattavaa edistystä, ja useita aloitteita on sen strategisten prioriteettien mukaisesti käynnistetty, ja joidenkin osalta tarvitaan vielä toimeenpanon loppuunsaattamista. Vuoden 2021 päätöslauselmat toimivat edelleen koulutusyhteistyön pohjana, ja käsillä oleva päätöslauselma tarkastelee ja päivittää niitä.

Neuvosto huomioi komission Eurooppalaisen koulutusalueen strategisista puitteista teetämän väliraportin mukaisesti, että strategiset puitteet ovat vaikuttaneet sekä EU- tason aloitteisiin että kansallisen tason uudistuksiin ja tukeneet koulutusinstituutioiden eurooppalaista yhteistyötä. Strategisten puitteiden toimeenpanon välineet ovat olleet tehokkaita ja toisiaan täydentäviä. Vapaaehtoinen yhteistyö on ollut puitteiden vahvuus. Vuoden 2021 päätelmissä todetut haasteet ovat edelleen ajankohtaisia. Väliraportin mukaan strategisten puitteiden strategisissa prioriteeteissa, sektoreiden välisessä koordinatiossa ja hallintomallissa on kehittämisen varaa. Raportin mukaan tarvetta on myös EU-tason tavoitteille eräiden pidempiaikaisten tai nousussa olevien prioriteettien osalta, samoin kuin systemaattiselle EU:n aloitteista nousevien kansallisten reformien seurannalle. Nykyisten tavoitteiden saavuttamisen osalta joissakin on menestytty hyvin (esimerkiksi koulupudokkaiden määrä on laskenut), kun taas toisissa on edistytty heikosti, tai taso on jopa laskenut (esimerkiksi perustaidot). Neuvosto huomioi myös komission tiedonannon Osaamisunionista, jossa komissio muun muassa ilmoittaa uudesta kaikille jäsenmaille annettavasta inhimillisen pääoman suosituksesta osana eurooppalaista ohjausjaksoa yhdistäen näin koulutus- ja työllisyyspolitiikan kilpailukyvyn visioon, tiedonannon Perustaitojen toimintasuunnitelmasta joka tukee laskusuunnassa olevien perustaitojen kehittämistä, sekä tiedonannon STEM- koulutuksen strategisesta suunnitelmasta, joka tukee alan koulutuksen kohtaamissa haasteissa. Neuvosto huomioi myös komission aikomuksen perustaa Eurooppalaisen osaamistiedon observatorion sekä Eurooppalaisen osaamisen korkean tason neuvottelukunnan.

Päätöslauselmassa neuvosto on samaa mieltä siitä, että menestyäkseen muuttuvassa yhteiskunnassa ja työmarkkinoilla ihmiset tarvitsevat avaintaitoja elinikäiseen oppimiseen, osaamista Euroopan kilpailukyvyyn ja strategisen autonomian kehittämiseksi sekä digitaalisen ja vihreän siirtymän tukemiseksi. Päätöslauselman mukaan resilienssin ja kriiseistä toipumiskyvyn vahvistaminen auttaa rakentamaan EU:ssa tulevaisuuden kestävät koulutus- ja osaamisjärjestelmät, hyödyntäen opittuja kokemuksia ja vastaten Venäjän hyökkäyssodan vaikutuksiin Euroopan turvallisuudelle. Eurooppalaisen koulutusyhteistyön strategiset puitteet ovat edelleen päätyökalu Eurooppalaisen koulutusalueen toteuttamiseksi, tarvittaessa synergiaa Osaamisunionin kanssa. Neuvosto toteaa, että vuonna 2021 asetettuja strategisia prioriteetteja ja EU-tason tavoitteita on tarpeen muokata, sekä vahvistaa digitaalisen ja vihreän siirtymän koulutusta läpi prioriteettien. Laadun, tasapuolisuuden ja kaikkien menestyksen tavoittelu pysyy edelleen Eurooppalaisen koulutusalueen keskiössä.

Toisella kaudella (2026–2030) strategiset puitteet käsittelevät seuraavaa kuutta prioriteettia, käytettävissä oleva rahoitus huomioiden:

Strateginen prioriteetti 1: Lukutaitoa, matematiikkaa ja luonnontieteitä kaikille

Päätelmien mukaan korkealaatuinen koulutus auttaa kaikkia oppijoita hankkimaan tiedot, taidot ja asenteet, jotka ovat välttämättömiä elämänlaadun, yhteenkuuluvuuden, työllistymisen, kilpailukyvyyn sekä EU:n kestävyys- ja kriisivalmiuden kannalta. Koulutusjärjestelmien tulee varmistaa **tasapuolinen pääsy, osallistuminen ja oppimistulokset** edistämällä laadukasta oppimista, osallisuutta ja hyvinvointia.

Lukutaito, matematiikka ja luonnontieteet muodostavat perustan kaikelle oppimiselle ja mahdollistavat laajemmat ja erikoistuneet osaamiset, kuten STEM-alueilla, sekä menestyksen jatkuvassa oppimisessa, työelämässä ja yhteiskunnassa.

Näiden taitojen turvaaminen edellyttää **opetuksen laadun parantamista sekä tasapuolisuuden ja osallisuuden vahvistamista**. Tämä on erityisen tärkeää nyt, kun kansainväliset arvioinnit (esim. PISA) osoittavat huolestuttavaa laskua lukutaidossa, matematiikassa ja luonnontieteissä sekä kasvavaa osuutta oppilaista, jotka eivät saavuta vähimmäistasoa. Tarvitaan lisää toimia, kuten koulutuksen keskeyttämisen vähentämistä ja varhaiskasvatuksen parantamista erityisesti haavoittuville ryhmille.

Heikommista taustoista tulevat oppijat ovat ylliedustettuina heikosti suoriutuvien joukossa. Aidosti inklusiivinen koulutus edellyttää, että oppimistulokset eivät riipu henkilökohtaisista, sosiaalisista tai taloudellisista tekijöistä. Inklusiivinen koulutus tarkoittaa myös moninaisuuden huomioimista, syrjimättömyyttä, stereotyyppien haastamista sekä riittävää tukea vammaisille ja erityistä tukea tarvitseville oppijoille.

Strateginen prioriteetti 2: Digitaalisten taitojen ja kansalaiskasvatuksen kehittäminen

Päätelmissä todetaan, että EU:n on vahvistettava demokratiaa ja resilienssiä. Digitaidot ja kansalaiskasvatus ovat tässä keskeisiä.

Digitaidot ovat välttämättömiä arjessa, työelämässä ja yhteiskunnassa. Ne tukevat aktiivista kansalaisuutta, työllistymistä, osallisuutta ja hyvinvointia, ja parantavat kilpailukykyä edistyneempien STEM-taitojen kautta. Digitaalisen koulutuksen tulisi kattaa media-, data- ja digilukutaidon, kriittisen ajattelun, digitaalisen hyvinvoinnin, väärän ja harhaanjohtavan tiedon, nettikiusaamisen ja vihapuheen torjunnan, tekoälyn tuntemisen sekä sen eettisen ja vastuullisen käytön.

Kansalaiskasvatus varmistaa, että ihmiset ymmärtävät ja kunnioittavat demokraattisia instituutioita ja prosesseja kaikilla tasoilla, erityisesti nykyisen globaalin tilanteen valossa. Se antaa tiedot, taidot ja asenteet aktiiviseen ja vastuulliseen osallistumiseen.

Eurooppalainen ulottuvuus opetuksessa edistää yhteisiä eurooppalaisia arvoja eurooppalaisen identiteetin ja solidaarisuuden tunteen edistämiseksi sekä kulttuurien moninaisuuden kunnioittamiseksi. Keskeistä on opettaa demokratiaa käytännössä: koulut ja oppilaitokset toimivat demokraattisina yhteisöinä, joissa on osallistumista ja yhteistä päätöksentekoa. Opettajien ja kouluttajien rooli on luoda inklusiivisia ja osallistavia oppimisympäristöjä.

Painopiste on **aktiivisen kansalaisuuden edistämisessä** ja siinä, että yksilöt saavat osaamisen ja varmuuden osallistua rakentavasti yhteisöihin ja demokratiaan kaikilla tasoilla.

Vihreän siirtymän ja kestävä kehityksen oppiminen sekä kansalaiskasvatus liittyvät tiiviisti yhteen ja ovat tärkeitä Euroopan kilpailukyvyille. Aktiivinen kansalaisuus vaatii kaikilla koulutuksen tasoilla ja kaikenlaisessa oppimisessä saatavaa osaamista, jolla vastataan yhteiskunnallisiin- ja ympäristöhaasteisiin, ja mahdollistetaan osallistuminen oikeudenmukaiseen, sosiaalisesti ja ekologisesti kestäväan yhteiskuntaan.

Strateginen prioriteetti 3: Elinikäisen oppimisen ja liikkuvuuden toteuttaminen kaikille

Yhteiskunnalliset, teknologiset, ympäristö- ja taloushaasteet muuttavat elämää ja työelämää. Teknologian kehitys edellyttää osaamisen päivittämistä ja uudelleen kouluttautumista. Elinikäinen oppiminen on välttämätöntä ilmastokriisin ja teknologisten muutosten keskellä, sillä se vahvistaa yksilöiden sopeutumiskykyä, valmistaa jatkuviin muutoksiin ja on olennaista ammatilliselle kehittymiselle. **Tarvitaan edelleen lisää joustavia ja laadukkaita oppimismahdollisuuksia kaikille.**

Aikuisten osallistuminen oppimiseen EU:ssa on edelleen vähäistä. **Koulutusjärjestelmien tulee olla joustavia, kestäviä ja houkuttelevia, tavoittaen monipuolisemman oppijajoukon, myös matalan osaamistason henkilöt.** On varmistettava tutkintojen tunnustaminen ja aiemmin hankitun osaamisen validointi sekä tarjottava koulutusta osaamisen päivittämiseen ja uudelleen kouluttautumiseen koko työuran ajan, esimerkiksi pieniä osaamiskokonaisuuksia hyödyntäen. Innovatiiviset oppimispolut, uudet pedagogiset lähestymistavat ja elinikäinen uraohjaus voivat vastata laajemman oppijajoukon tarpeisiin. Erityistä huomiota tulee kiinnittää syrjäytyneiden ja erityistarpeisten oppijoiden tukemiseen.

Oppijoiden, opettajien ja koulutushenkilöstön liikkuvuutta on laajennettava, erityisesti Erasmus+-ohjelman kautta. Liikkuvuus on eurooppalaisen yhteistyön tärkein elementti, ja se parantaa koulutuksen laatua ja osallisuutta sekä edistää monikielisyyttä, kulttuurienvälistä osaamista, eurooppalaista identiteettiä ja aktiivista kansalaisuutta EU:ssa ja sen ulkopuolella. Esteet osaamiseen ja opettamiseen liittyvälle liikkuvuudelle on poistettava, mukaan lukien laadunvarmistukseen ja tutkintojen ja ulkomailta suoritettujen opintojen automaattiseen tunnustamiseen liittyvät haasteet. Tasapainoisen liikkuvuuden varmistaminen on tärkeää osaamisen kierron ja jakautumisen hallitsemiseksi.

Strateginen prioriteetti 4: Opetus- ja koulutusalan houkuttelevuuden, osaamisen ja motivaation vahvistaminen

Opettajat, kouluttajat, kasvattajat ja muu pedagoginen henkilöstö ovat koulutuksen ytimessä kaikilla tasoilla. EU-maat kohtaavat kasvavia haasteita opettajapulan vuoksi,

erityisesti tietyillä aloilla ja alueilla. **Opettajien ja kouluttajien motivaatio on ratkaisevaa koulutuksen laadulle.** Siksi on tarpeen lisätä opettajan työn houkuttelevuutta ja arvostusta sekä kehittää joustavia rekrytointistrategioita.

Keskeisiä tekijöitä houkuttelevuuden parantamisessa ovat laadukas opettajankoulutus ja jatkuva ammatillinen kehittyminen, liikkuvuusmahdollisuudet, hyvät työolot ja hyvinvointi.

Innovatiivisen, inklusiivisen ja laadukkaan koulutuksen tukemiseksi opettajien tulee olla osaavia ja motivoituneita, mikä edellyttää korkeatasoista peruskoulutusta ja jatkuvaa täydennyskoulutusta. Opettajien tulisi saada tunnustusta ja mahdollisuuksia urakehitykseen.

Strateginen prioriteetti 5: Eurooppalaisen ammatillisen koulutuksen (VET) houkuttelevuuden ja laadun vahvistaminen

Ammatillinen perus- ja erikoistumiskoulutus ovat keskeisiä Euroopan työvoiman valmistautuessa tulevaisuuteen. EU-maat kärsivät kasvavasta työvoimapulasta keskeisillä aloilla. Kilpailukyvyyn ja innovaation varmistamiseksi ammatillisen koulutuksen houkuttelevuutta, laatua ja osallisuutta on parannettava sekä lisättävä sen arvostusta ja tietoisuutta sen tarjoamista uramahdollisuuksista. Niin sanottu Kööpenhaminan prosessi lisää eurooppalaista yhteistyötä ammatillisen koulutuksen kehittämisessä.

Vihreä ja digitaalinen siirtymä, erityisesti tekoälyn ja uusien teknologioiden myötä, edellyttää uusia taitoja ja joustavuutta. Ammatillisen koulutuksen opettajien osaamisen kehittäminen ja ammatillisen koulutuksen infrastruktuurin kehittäminen tukevat tätä työtä. Koulutuksen tulisi vastata nykyisiin ja tulevaisuuden työmarkkinatarpeisiin ja tarjota myös yleisiä taitoja, kuten kansalaisuus-, yrittäjyys-, digiosaamista ja kestävän kehityksen valmiuksia.

STEM-osaamisen vahvistaminen ammatillisessa koulutuksessa on välttämätöntä Euroopan teknologisen kehityksen turvaamiseksi. Nuorten, erityisesti tyttöjen ja ali-edustettujen ryhmien, kannustaminen STEM-alojen ammatilliseen koulutukseen on tärkeää. Ammatillisella koulutuksella on myös tärkeä rooli soveltavassa tutkimuksessa, innovoinnissa ja yrittäjyydessä esimerkiksi Ammatillisten huippuosaamiskeskusten kautta.

Monimuotoisuuden lisääminen ja syrjäytyneiden sekä erityistarpeisten oppijoiden tukeminen ovat keskeisiä tavoitteita. **Ammatillisen koulutuksen tulisi olla houkutteleva, joustava ja inklusiivinen polku kaikille** varhaisen uraohjauksen kautta, jotta voidaan laajasti vastata Euroopan osaajapulaan. Ammatillinen koulutus tulisi tunnistaa yhtä laadukkaana mahdollisuutena henkilökohtaiseen, akateemiseen ja ammatilliseen kehittymiseen kuin muu yleissivistävä koulutus.

Liikkuvuuden lisääminen, tutkintojen tunnustaminen ja ulkomailta suoritettujen opintojen hyväksyminen tekevät ammatillisesta koulutuksesta houkuttelevamman ja vahvistavat kilpailukykyä sekä eurooppalaista identiteettiä ja yhteistyötä. Työssäoppiminen on edelleen ammatillisen koulutusjärjestelmän kulmakivi. Työssäoppimisen ja oppisopimuskoulutuksen laajentaminen sekä koulutuksen järjestäjien ja työelämän välisen yhteistyön vahvistaminen lisäävät ammatillisen koulutuksen houkuttelevuutta. Ammatillisen koulutuksen tulisi mahdollistaa jatko-opintomahdollisuudet ja sujuva siirtymä yleissivistävään koulutukseen tai korkeakoulutukseen.

Strateginen prioriteetti 6: Eurooppalaisen korkeakoulutuksen kilpailukyvyyn edistäminen

Korkeakoulutus, tutkimus ja innovaatiot ovat ratkaisevassa asemassa EU:n kilpailukyvyn, innovointikyvyn, houkuttelevuuden ja yhteiskunnallisen kestävyys- ja turvallisuuden turvaamisessa. Eurooppalaisten korkeakoulujen yhteistyötä on jo vahvistettu Bolognan prosessin, Eurooppalaisten yliopistoallianssien sekä yhteisen eurooppalaisen tutkintomerkkin ja mahdollisen yhteisen tutkinnon valmistelun kautta. Nämä toimet ovat luoneet pohjaa syvemmälle integraatiolle ja liikkuvuudelle, ja kehitystä jatketaan tulevina vuosina. Rajat ylittävä yhteistyö parantaa koulutuksen ja tutkimuksen laatua, vahvistaa demokratiaa ja edistää yhteistä eurooppalaista identiteettiä ja arvoja.

Työtä on jatkettava rajat ylittävän yhteistyön esteiden poistamiseksi erityisesti toteuttamalla Bolognan prosessissa sovittuja sitoumuksia, viemällä eteenpäin Eurooppalaisten yliopistoallianssien aloitetta ja jatkamalla yhteisen eurooppalaisen tutkintomerkkin käyttöönottoa neuvostossa päätetyn kolmivaiheisen prosessin mukaisesti, työn mahdollisesti johtaessa yhteiseen eurooppalaiseen tutkintoon mikäli neuvosto niin päättää. Tutkintojen automaattista tunnustamista jatko-opintoja varten tulee edistää, mikä lisää opiskelijoiden liikkuvuutta.

Bolognan prosessi säilyy keskeisenä osana eurooppalaista korkeakoulutusta, ja sen sekä Eurooppalaisen koulutusalueen strategisen kehityksen välinen synergia on tärkeää päällekkäisyyksien välttämiseksi ja yhtenäisen Euroopan koulutusalueen tukemiseksi. Yhteyksiä Euroopan tutkimusalueeseen on myös vahvistettava.

Kasvaviin osaamisvajeisiin ja korkeakoulutettujen työvoimapulaan vastaamiseksi korkeakoulutuksen saavutettavuutta on laajennettava tarjoamalla joustavia oppimispolkuja kaiken ikäisille ja kaikenlaisista taustoista tuleville. Näiden polkujen tulee tukea elinikäistä oppimista, aiemmin hankitun osaamisen tunnustamista sekä opiskelijoiden ja henkilöstön hyvinvointia. Opiskelijoille on taattava korkealaatuinen ja inklusiivinen koulutus sekä riittävä ohjaus ja tuki. Akateemiset perusarvot, kuten akateeminen vapaus on turvattava, ja tunnustettava korkeakoulujen rooli demokraattisten yhteiskuntien kehittämisessä.

Akateeminen henkilöstö on keskeinen menestyvien korkeakoulujen ja syvemmän kansainvälisen yhteistyön kannalta. Heidän kohtaamiensa haasteiden ratkaisemiseksi on tuettava aloitteita, jotka tunnustavat heidän monipuoliset roolinsa ja varmistavat houkuttelevat ja kestävät uramahdollisuudet. Tutkimus ja innovaatiot ovat olennaisia korkeakoulutuksen roolissa yhteiskunnallisten ja taloudellisten haasteiden ratkaisemisessa. Yhteistyötä talouden eri sektoreiden kanssa on vahvistettava, jotta koulutustarjonta vastaa muuttuvia työmarkkinoiden tarpeita.

STEM-alojen korkeakoulutus on kriittistä avainalojen osaajapulan vastaamiseksi, myös pieniä osaamiskokonaisuuksia hyödyntämällä. Tyttöjen ja naisten osallistumista STEM-opintoihin jo varhaisessa vaiheessa on tarpeen lisätä korkeakoulutukseen osallistumisen ja STEM-alojen ammattilaisten lisäämisen. Vihreiden ja digitaalisten taitojen kehittäminen on keskeistä Euroopan kaksoissiirtymän ja strategisen autonomian tukemiseksi. Korkeakoulutuksen kehittämisessä on tarpeen keskittyä tekoälyn eettiseen ja vastuulliseen käyttöön, sillä AI vaikuttaa vahvasti opetukseen, oppimiseen, arviointiin, tutkimukseen ja korkeakoulujen sisäisiin prosesseihin.

Neuvosto korostaa päätöslauselmassa, että **Eurooppalaisen koulutusalueen hallinnointi voidaan hoitaa nykyisellä mallilla.** Koulutuksen korkean tason ryhmällä ja sen koordinaatiolautakunnalla on tärkeä rooli eurooppalaisen koulutusyhteistyön strategisten ja läpileikkaavien aiheiden identifioinnissa, keskustelussa ja ohjaamisessa. Komission toimivalta ja kiertävä puheenjohtajuus ovat keskeisiä hallinnon ohjaamisessa, sekä korkean tason ryhmässä että ylijohtajien kokouksissa. Strategisten puitteiden työryhmät, jotka toimivat avoimen koordinaation menetelmällä, ovat tärkeitä EU-politiikkojen valmistelussa, tuoden asiantuntijoita yhteen. Ryhmien mandaattien tulisi heijastaa valittuja strategisia prioriteetteja, ja myös poikkihallinnolliset kokoukset voivat olla hyödyllisiä.

Hallinnon eri ryhmien välinen tiedonkulku ja tulosten jakaminen on ratkaisevaa ja sitä pitäisi vahvistaa.

Neuvosto kannustaa jäsenmaita edistää eurooppalaista koulutusyhteistyötä komission tuella valittujen strategisten prioriteettien ja työskentelymetodien mukaisesti. Jäsenmaita pyydetään harkitsemaan toimia, jotka edistävät prioriteetteja ja tavoitteiden saavuttamista. Jäsenmaita kannustetaan ottamaan vastuu hallintomallin prosessista. Jäsenmaita kannustetaan hyödyntämään EU:n politiikkoja ja rahoitusvälineitä strategisiin painopisteisiin liittyvien kansallisten ja alueellisten toimien toteuttamisen tukemiseksi.

Komissiota pyydetään, subsidiariteettiperiaatetta kunnioittaen, tukemaan jäsenvaltioita ja toimimaan niiden kanssa yhteistyössä näiden puitteiden kautta painopisteiden, periaatteiden, työmenetelmien, EU-tason tavoitteiden ja liitteissä määriteltyjen indikaattorien sekä sovittujen toimien pohjalta. Lisäksi komission tulee edistää vertaisoppimista, analyysejä, neuvontaa ja hyvien käytäntöjen jakamista kaikilla koulutussektoreilla, mukaan lukien poikkileikkaavat teemat, sekä varmistaa työryhmien tiivis yhteistyö.

Komissiota pyydetään raportoimaan edistymisestä jäsenvaltioiden tietojen perusteella ja arvioitava, miten strategiset painopisteet tukevat eurooppalaisen koulutusalueen toteutumista, mahdollisimman vähällä hallinnollisella taakalla jäsenmaille. Komissiota pyydetään työskentelemään yhdessä jäsenmaiden ja indikaattoreiden ja vertailuarvojen pysyvän ryhmän kanssa tiedonkeruu- ja analysointimenetelmien kehittämiseksi. Komissiota pyydetään kehittämään menetelmää kansalaistaitojen mittaamiseksi. Komissiolta odotetaan vuonna 2030 loppuraporttia eurooppalaisen koulutusyhteistyön strategisista puitteista sekä ehdotusta seuraavan vuosikymmenen yhteistyön malliksi.

EU:n oikeuden mukainen oikeusperusta/päätöksentekomenettely

Neuvoston päätöslauselmalla ei ole oikeudellisia vaikutuksia. Neuvosto hyväksyy päätöslauselman yksimielisesti.

Käsittely Euroopan parlamentissa

Neuvoston päätöslauselmaa ei käsitellä Euroopan parlamentissa.

Kansallinen valmistelu

Koulutusjaoston (EU30) kirjallinen menettely 17.11.2025
EU-ministerivaliokunnan kirjallinen menettely 19.-20.11.2025

Eduskuntakäsittely

Suuri valiokunta 21.11.2025

Kansallinen lainsäädäntö, ml. Ahvenanmaan asema

Ei lainsäädäntövaikutuksia eikä vaikutuksia Ahvenanmaan asemaan.

Taloudelliset vaikutukset

Ei suoria taloudellisia vaikutuksia.

Muut asian käsittelyyn vaikuttavat tekijät

-

Asiakirjat

14493/25

Laatijan ja muiden käsittelijöiden yhteystiedot

Bosquet Päivi, OKM paivi.bosquet@gov.fi, p. 050 342 7967
Sarita Friman, VNEUS, sarita.friman@gov.fi, p. 050 441 0966

VAHVA-tunnus

EU/223/2025

Liitteet Napsauta tähän ja kirjoita liitteet

Viite Napsauta tähän ja kirjoita viite

EYCS; perusmuistio: näkemysten vaihto ammatillisen koulutuksen merkityksestä kilpailukyvyille ja resilienssille

Kokous

Koulutus-, nuoriso- ja kulttuurineuvosto 27.-28.11.2025

Eduskuntatunnus

Käsittelyvaihe ja jatkokäsittelyn aikataulu

Koulutus-, nuoriso-, kulttuuri- ja urheiluneuvosto kokoontuu 27.-28.11.2025 Brysselissä. Koulutusneuvostossa käydään näkemystenvaihto ammatillisen koulutuksen merkityksestä kilpailukyvyille ja resilienssille puheenjohtajamaan tausta-asiakirjan pohjalta (14932/25).

Suomen kanta

Suomi näkee osaavan koulutetun työvoiman saatavuuden parantamisen keskeisenä tekijänä myös Euroopan kilpailukyvyille ja pitää ratkaisevana jatkaa ponnisteluja koulutustason nostamiseksi ja jatkuvan oppimisen vahvistamiseksi EU:n tasolla. (E 58/2023 vp).

Hallitusohjelman mukaan Suomen menestys ja kansainvälinen kilpailukyky perustuvat korkeaan osaamiseen. Korkea osaamis- ja koulutustaso vahvistaa yhteiskunnallista resilienssiä ja luo edellytyksiä talouden kasvulle. Huoltovarmuuden turvaamiseksi on varmistettava, että kriittisten alojen osaamistarpeisiin vastataan riittävästi.

Suomi tunnistaa, että osaamisesta on tullut keskeisin tekijä niin työelämän kuin yhteiskunnan uudistumiskyvyille. Suomi pitää tärkeänä, että osaamista tarkastellaan laaja-alaisesti ottaen huomioon tiedot, taidot, arvot ja asenteet. Tarvitaan laajaa osaamisen kehittämistä, huomioiden myös yhteiskunnan resilienssi, turvallisuus, demokratiakehitys, inklusiivisuus ja koulutuksen saavutettavuus. (E 56/2025 vp).

Suomi pitää tärkeänä lisätä LUMA-aineiden osaamista kaikille. Huomiota on tarvittaessa kiinnitettävä aliedustettuihin ryhmiin. (E 56/2025 vp).

Suomen näkemys on, että kilpailukykyä tukevia osaamistavoitteita voidaan kokonaisvaltaisesti edistää laadukkaalla koulutuksella ja jatkuvat panostukset Erasmus+:n kaltaisiin ohjelmiin tukevat osaamistavoitteita. (E 15/2025 vp.)

Pääasiallinen sisältö

Puheenjohtajamaan keskustelumuistio korostaa ammatillisen koulutuksen merkitystä Eurooppaa koskevien haasteiden vastaamisessa, kuten vihreä ja digitaalinen siirtymä, demografinen kehitys sekä uudenlaiset turvallisuushaasteet, kuten elintärkeään infrastruktuuriin kohdistuneet hybridihyökkäykset. Samalla kansalaisten koulutustaso uhkaa laskea ja nuorten ja aikuisten perustaidoissa on merkittäviä puutteita.

Edelleen keskustelumuistiossa viitataan Draghin raportissa esitettyyn eurooppalaisen strategian tarpeeseen, jolla tulisi vastata osaamistarpeisiin perustaidoissa, digitaalisen ja vihreän siirtymän vaatimissa taidoissa, LUMA-alojen edellyttämiin taitoihin sekä transversaaleihin taitoihin. Ammatillisen koulutuksen kehittämistä pitää vauhdittaa, jotta se tarjoaa opiskelijoille houkuttelevan ja laadukkaan koulutuspolkun, jota arvostetaan yhtäläisesti korkea-asteen koulutuksen kanssa ja joka tarjoaa hyviä uramahdollisuuksia.

Jäsenvaltioiden omien toimien täydentämiseksi puheenjohtajamaa peräänkuuluttaa keskustelumuistiossaan eurooppalaista yhteistyötä ammatillisen koulutuksen roolissa yhteiskunnallisen kriisinkestävyuden ja kilpailukyvyn edistäjänä. Tarvitaan myös vahvaa yhteistyötä koulutuksen järjestäjien välillä kaikilla tasoilla sekä yritysten kanssa sen varmistamiseksi, että ammatillisen koulutuksen sisällöt ovat relevantteja ja vastaavat työmarkkinoiden ja yhteiskunnan muuttuviin vaatimuksiin.

Keskustelun kysymykset koskevat sitä, miten ammatillisella koulutuksella voidaan vastata nykyistä paremmin työmarkkinoiden tarpeisiin ja samalla varmistaa laadukas ja osallistava koulutus kaikille ammatillisen koulutuksen opiskelijoille, jotta opiskelijat saavat tarvittavat ammatilliset ja yhteiskunnalliset taidot? Keskustelukysymyksissä pohditaan myös sitä, miten voidaan lisätä paitsi ammatillisten koulutuksen houkuttelevuutta myös tasapainoisempaa sukupuolijakaumaa, erityisesti LUMA-aloilla?

EU:n oikeuden mukainen oikeusperusta/päätöksentekomenettely

Näkemystenvaihto- keskustelulle ei ole poliittista oikeusperustaa.

Käsittely Euroopan parlamentissa

-

Kansallinen valmistelu

Koulutusjaoston (EU30) kirjallinen menettely 17.11.2025
EU-ministerivaliokunnan kirjallinen käsittely 19.-20.11.2025

Eduskuntakäsittely

Suuri valtiokunta 21.11.2025

Kansallinen lainsäädäntö, ml. Ahvenanmaan asema

Ei lainsäädäntövaikutuksia eikä vaikutuksia Ahvenanmaan asemaan.

Taloudelliset vaikutukset

Ei suoria taloudellisia vaikutuksia.

Muut asian käsittelyyn vaikuttavat tekijät

-

Asiakirjat

14932/25

Laatijan ja muiden käsittelijöiden yhteystiedot

Polo Tiina, OKM tiina.polo@gov.fi, p. 050 471 8342

Bosquet Päivi, OKM paivi.bosquet@gov.fi, p. 050 342 7967

Sarita Friman, VNEUS, sarita.friman@gov.fi, p. 050 441 0966

VAHVA-tunnus

EU/223/2025

Liitteet Napsauta tähän ja kirjoita liitteet

Viite Napsauta tähän ja kirjoita viite

Organisaation nimi

Perusmuistioluonnos

EU/236/2025-OKM-18

Berden lina

13.11.2025

Neuvoston päätelmät kulttuurin, kulttuuriperinnön ja audiovisuaalisten teosten strategisesta roolista eurooppalaisten arvojen ja demokraattisen kestävyys-ylläpitämisessä

Kokous

Koulutus-, nuoriso-, kulttuuri- ja urheiluneuvosto (27.-28.11.2025)

Eduskuntatunnus

Käsittelyvaihe ja jatkokäsittelyn aikataulu

Koulutus-, nuoriso-, kulttuuri- ja urheiluneuvosto kokouksessa 27.-28.11.2025 on tarkoitus hyväksyä päätelmät Kulttuurin, kulttuuriperinnön ja audiovisuaalisten teosten strategisesta roolista eurooppalaisten arvojen ja demokraattisen kestävyys-ylläpitämisessä (14747/25). Puheenjohtajamaa Tanska antoi ehdotuksen neuvoston päätelmiksi 31.7.2025 ja niitä on käsitelty kulttuurikomiteassa.

- päätelmien hyväksyminen

Suomen kanta

Suomi voi hyväksyä päätelmät.

Pääasiallinen sisältö

Päätelmissä korostetaan kulttuurin, kulttuuriperinnön ja audiovisuaalisten teosten, kuten elokuvien, yhteyttä eurooppalaisiin arvoihin ja demokraattisiin yhteiskuntiin. Yhteyden

perusta on kansalaisten osallistumisessa ja osallisuudessa. Kulttuuri-, kulttuuriperintö- ja av-alojen toimintaan osallistuminen vahvistaa sosiaalista yhteenkuuluvuutta ja lisää vuoropuhelua.

Kulttuuriin liittyy monimuotoisuuden rinnalla yhteinen historia ja kollektiivinen muisti. Nämä vahvistavat keskinäistä ymmärrystä ja arvoja. Täten kulttuurinen ja kielellinen monimuotoisuus ja kulttuuriperintö ovat keskeisiä demokraattisen kestävyys-, osallistumisen ja osallisuuden vahvistamisessa. Niillä myös edistetään rauhanrakentamista.

Euroopan kulttuuripääkaupungit ja Euroopan kulttuuriperintötunnuksen saaminen ovat esimerkkejä siitä, kuinka kansalaisten kulttuuriin osallistuminen ja vuorovaikutus muuttavat myönteisesti kaupunkia ja lisäävät yhteenkuuluvuuden tunnetta.

Jäsenmaita ja komissiota kehoitetaan lisäämään tietoisuutta kulttuurin ja kulttuuriperinnön yhteydestä yhteisiin arvoihin ja demokraattiseen kestävyys-. Jäsenmaita kannustetaan edistämään eurooppalaisten monikielisten sisältöjen saatavuutta ja löydettävyyttä kansalaisille.

Päätelmien ajatus tulisi huomioida myös komission kulttuurikompassialoitteen täytäntöönpanossa, jossa tavoitteena on ohjata ja hyödyntää kulttuurin moninaisia ulottuvuuksia.

EU:n oikeuden mukainen oikeusperusta/päätöksentekomenettely

SEUT 167

Käsittely Euroopan parlamentissa

Kansallinen valmistelu

Jaosto 31 (kulttuuri- ja av-asiat) kirjallinen menettely 12.-14.11.2025
EU-minva kirjallinen menettely 19.-20.11.2025

Eduskuntakäsittely

Suuri valiokunta 21.11.2025

Kansallinen lainsäädäntö, ml. Ahvenanmaan asema

Taloudelliset vaikutukset

Ei taloudellisia vaikutuksia.

Muut asian käsittelyyn vaikuttavat tekijät**Asiakirjat**

14747/25

Laatijan ja muiden käsittelijöiden yhteystiedot

Neuvotteleva virkamies Iina Berden, OKM, puh. 0295 330 069

Neuvotteleva virkamies Kimmo Aulake, OKM, puh. 0295 330 067

Kulttuuriasiainneuvos Laura Mäkelä, OKM, puh. 0295 330 224

EU-erityisasiantuntija Sarita Friman, VNEUS, sarita.friman@gov.fi, p. 0295 160 144

VAHVA-tunnus

EU/236/2025

Liitteet**Viite**

Päätelmät pääsystä luotettaviin uutisiin osana eurooppalaista demokratian kilpeä

Kokous

Koulutus-, nuoriso-, kulttuuri- ja urheiluneuvosto 28.11.2025

Eduskuntatunnus

Käsittelyvaihe ja jatkokäsittelyn aikataulu

Neuvoston audiovisuaali- ja media-alan työryhmässä on valmisteltu neuvoston päätelmät pääsystä luotettaviin uutisiin osana eurooppalaista demokratian kilpeä. Päätelmiä on käsitelty työryhmässä heinä-lokakuun aikana.

Coreper keskustelee päätelmistä kokouksessaan 14.11.2025, minkä jälkeen päätelmät on tarkoitus hyväksyä EYCS-neuvostossa 28.11.2025. Työryhmäkäsittelyn perusteella on mahdollista, että neuvoston päätelmien hyväksymiseksi tarvittavaa yksimielisyyttä ei oltaisi neuvostossa saavuttamassa. Tällaisessa tapauksessa puheenjohtajavaltion on mahdollista antaa asiassa puheenjohtajan päätelmät.

Suomen kanta

Suomi voi hyväksyä päätelmät.

Riippumattoman median toimintaedellytykset on taattava osana yhteiskunnan kriisinsietokyvyn ja koheesion vahvistamista. Riippumattoman ja luotettavan tiedon saaminen on turvattava. (Valtioneuvoston tulevaisuusselonteon ensimmäinen osa: Strateginen toimintaympäristöanalyysi sekä skenaarioita vuoteen 2045, VNS 7/2025 vp)

On tärkeää, että kansalaisten medialukutaidon ja -osaamisen sekä henkisen kriisinsietokyvyn tukemiseen ja informaatiovaikuttamisen tunnistamiseen ja torjumiseen osana

peruskoulutusta sekä medioiden luotettavaa ja ajantasaista tiedon tuottamista kiinnittää huomiota. (Valtioneuvoston ulko- ja turvallisuuspoliittinen selonteko, VNS 3/2024 vp)

Hallitus edistää reilua kilpailua mediakentällä ja digitaalisessa mainosmarkkinassa huomioiden kansainvälisten alustajättien aseman. (Pääministeri Petteri Orpon hallitusohjelma, 6.4 Kasvua datataloudesta ja digitalisaatiosta)

Pääasiallinen sisältö

Päätelmissä korostetaan, että luotettavat uutiset on demokratian toiminnan kannalta välttämätöntä. Ammattimaisesti ja eettisesti tuotettu journalismi tukee sananvapautta ja avointa yhteiskunnallista keskustelua. Median moniarvoisuus ja riippumattomuus ovat keskeisiä demokratian ja oikeusvaltion tukipilareita. Luotettavan tiedon saatavuus on kuitenkin uhattuna useiden toisiinsa kytkeytyvien haasteiden vuoksi. Näitä haasteita ovat mm. digitaalisten alustojen, hakukoneiden, algoritmien ja tekoälypalveluiden vaikutus uutismedian liiketoimintamalleihin ja tulonmuodostukseen, vaikuttajien roolin kasvu uutisympäristössä sekä vihamielisten toimijoiden pyrkimykset heikentää ja horjuttaa demokraattista keskustelua, kriittistä ajattelua sekä yhteiskunnan keskinäistä luottamusta.

Päätelmissä tunnistetaan, että EU on vastannut näihin haasteisiin uudistamalla media-lainsäädäntöä ja antamalla digipalveluihin, digimarkkinoihin ja tekoälyyn liittyvää lainsäädäntöä. Päätelmissä painotetaan toimituksellista vastuuta, riippumattomuutta ja omistustietojen avoimuutta luotettavien uutisten tunnusmerkkeinä. Julkisen palvelun median roolia pidetään tärkeänä erityisesti kriisiaikoina ja sen mahdollisuudet toimia niin perinteisillä kuin digitaalisilla julkaisualustoilla tulee turvata. Päätelmissä pidetään tervetulleina eurooppalaisen demokratian kilpi -aloitteen antamista sekä Euroopan komission kauden 2024–2029 prioriteetteja turvata ja vahvistaa luotettavaa, riippumatonta, moniäänistä sekä kestäväää mediasektoria.

Jäsenvaltioita ja komissiota kehoitetaan muun muassa tutkimaan toimituksellisen vastuun soveltamisalan selkeyttämistä, varmistamaan reilut kilpailuolosuhteet luotettavalle medialle, arvioimaan median moniäänisyydelle ja toimitukselliselle itsenäisyydelle aiheutuvia vaikutuksia sekä seuraamaan uutissisältöihin soveltuvaa tekijänoikeussääntelyä. Jäsenvaltioita ja komissiota kannustetaan edistämään pääsyä mediatukiin ja varmistamaan, että nämä ovat saavutettavissa myös paikallisille uutistoimijoille. Erityisen tärkeää on turvata alueellisen ja paikallisen median olemassaolo myös pienillä kieli- ja markkina-alueilla. Lisäksi päätelmissä esitetään uutismedian toimintaedellytysten turvaamista sekä innovatiivisten mainosrahoitteisten liiketoimintamallien edistämistä. Päätelmissä korostetaan luotettavan tiedon tunnistettavuutta ja saavutettavuutta digitaalisessa ympäristössä. Tavoitteena on vahvistaa demokraattista resilienssiä, torjua disinformaatiota ja varmistaa kansalaisten pääsy monipuoliseen ja luotettavaan tietoon. Disinformaation torjunnan osalta päätelmissä tunnistetaan myös medialukutaidon merkitys ja kannustetaan edistämään muun muassa toimia, joilla lisätään yleistä tietoisuutta tekoälypalveluiden käyttöön liittyvistä riskeistä uutissisällön etsimisessä.

Lopuksi päätelmissä katsotaan, että mediapolitiikka tulisi sisällyttää osaksi laajempien turvallisuus- ja digipolitiikkojen tarkastelua, jotta demokratiaa voidaan suojella ja kansalaisia yhteiskunnallista resilienssiä lisätä. Pääsy luotettavaan tietoon on demokratian toiminnan perustavanlaatuinen edellytys. Tätä tavoitetta voidaan toteuttaa esimerkiksi ottamalla huomioon median rooli ja siihen kohdistuvat vaikutukset laajempien poliittisten tavoitteiden ja strategioiden muotoilussa samalla, kun kunnioitetaan median vapautta ja toimituksellista itsenäisyyttä.

EU:n oikeuden mukainen oikeusperusta/päätöksentekomenettely

-

Käsittely Euroopan parlamentissa

-

Kansallinen valmistelu

EU31-kulttuurijaosto (kirjallinen menettely) 12. – 14.11.2025
 EU-ministerivaliokunta 21.11.2025

Eduskuntakäsittely

Suuri valiokunta 21.11.2025

Kansallinen lainsäädäntö, ml. Ahvenanmaan asema

-

Taloudelliset vaikutukset

-

Muut asian käsittelyyn vaikuttavat tekijät

Jäsenmaista Unkari on asiantuntijatasolla ilmoittanut, ettei se voi hyväksyä päätelmiä.
 Muille jäsenmaille päätelmät ovat tämänhetkisen tiedon mukaan hyväksyttävissä.

Asiakirjat

Merkitse käsittelyn pohjana olevien asiakirjojen viitetiedot, esim. COM-numero.

Laatijan ja muiden käsittelijöiden yhteystiedot

Roosa Patrakka, liikenne- ja viestintäministeriö, p. 0295 342 192
 Laura Mäkelä, opetus- ja kulttuuriministeriö, p. 0295 330 224
 Sarita Friman, VNEUS, p. 0295 160 144

VAHVA-tunnus

EU/236/2025

Liitteet**Viite**

EYCS: AgoraEU -ohjelma – edistymisraportti

Kokous

Koulutus-, nuoriso-, kulttuuri- ja urheiluneuvosto (27.-28.11.2025)

Eduskuntatunnus

Koulutus-, nuoriso-, kulttuuri- ja urheiluneuvosto kokoontuu 27.-28.11.2025 Brysselissä. Puheenjohtajamaa Tanska antaa AgoraEU-ohjelmasta edistymisraportin.

Siitä ei käydä tavanomaista politiikkakeskustelua, vaan ministerit voivat halutessaan reagoida esitykseen.

Käsittelyvaihe ja jatkokäsittelyn aikataulu

Suomi ottaa tiedoksi puheenjohtajavaltion etenemisraportin AgoraEU -asetusehdotuksen käsittelystä.

Suomen kanta

EU:n monivuotisen rahoituskehysten (2028-) osalta Suomi katsoo, että EU:n kilpailuun perustuvien rahoitusohjelmien, kuten tutkimuksen ja innovoinnin puiteohjelman, tulee jatkossakin perustua korkeaan toiminnan laatuun, ei kiintiöihin tai aluekriteereihin. Suomi pitää myös oikeansuuntaisina esityksiä investointien lisäämiseksi etenkin osajien liikkuvuuteen (Erasmus+), mutta myös koulutukseen, luoviin aloihin, demokratiaan ja eurooppalaisiin arvoihin ja tunnistaa näiden merkityksen kilpailukyvyille ja kokonaisturvallisuudelle. (E 31/2024 vp).

Valtioneuvoston kulttuuripoliittisen selonteon mukaan edistetään kulttuuri- ja luovien alojen asemaa osana EU:n strategisen kilpailukyvyn vahvistamista. (VN 2024:55)

Pääasiallinen sisältö

Komissio antoi 16.7.2025 ehdotuksen Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi AgoraEU-ohjelman perustamisesta vuosiksi 2028–2034 (COM(2025) 550 final). Neuvoston puheenjohtajavaltio Tanska on päättänyt, että neuvoston kannan valmistelu tapahtuu kulttuurikomiteassa. Neuvoston av- ja mediatyöryhmän sekä perusoikeuksien, kansalaisten oikeuksien ja henkilöiden vapaan liikkuvuuden työryhmän jäsenet on kutsuttu osallistumaan ohjelmaehdotuksen käsittelyyn. Kulttuurikomitea on käynyt ensimmäisen kerran läpi ohjelmaesityksen sisältöartiklat ja alkulausekkeet, lukuun ottamatta horisontaaleja kysymyksiä, joita ei käsitellä substanssityöryhmissä. Kaikilla jäsenvaltioilla on edelleen tarkasteluvarauma koko komission ehdotukseen.

Pj-valtio on laatinut tähänastisen näkemysten vaihdon perusteella non-paperin, jonka mukaan yleisenä jäsenvaltioiden toiveena on lisätä kolme uutta elementtiä asetukseen. Ne liittyvät 1) jäsenvaltioiden rooliin ohjelman toimeenpanossa komiteamenettelyn muodossa, 2) kulttuuri- ja luovien alojen määrittelyyn ja 3) ohjelmadeskeihin / informaatiopisteisiin. SEUToimeenpanosta pj-valtio ehdottaa, että komissio hyväksyy AgoraEU:n työohjelmat toimeenpanoasetuksena, jolloin jäsenvaltioiden edustajien hyväksyvät toimeenpanoasetuksen ohjelmakomiteassa. Viittaus toimeenpanoasetukseen lisättäisiin ohjelmaehdotuksen 17 artiklan toiseksi alakohdaksi. Komiteamenettelystä luotaisiin uusi 18A artikla. Pj-valtion ehdottaa nykyisen Luova Eurooppa -ohjelman kulttuuri- ja luovien alojen määritelmän tuomista AgoraEU -asetusehdotuksen 2 artiklaan. Komission toivoma joustavuus turvattaisiin sillä, että AgoraEU -asetuksen ao. artiklaan ei liitettäisi nykyisen Luova Eurooppa -asetuksen esimerkinomaista listaa kulttuuri- ja luovien alojen alatoimialoista.

Jäsenvaltiot ovat korostaneet ohjelmadeskien merkitystä ja pj-valtion ehdottaa uutta alakohtaa artiklaan 10 sen varmistamiseksi, että AgoraEU tukee ohjelmadeskien perustamista ja toimintaa. Asetusehdotuksen käsittely jatkuu Kyproksen neuvoston puheenjohtajakaudella.

EU:n oikeuden mukainen oikeusperusta/päätöksentekomenettely

AgoraEU-ehdotuksen oikeusperustan muodostaisivat seuraavat Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen (SEUT) määräykset: 19(2) artikla, 21(2) artikla, 24 artikla, 167(5) artikla, 168 (5) artikla ja 173(3) artikla.

Käsittely Euroopan parlamentissa

Euroopan parlamentissa ehdotuksen käsittelyn vastuuvaiokuntia ovat koulutus- ja kulttuuri-vaiokunta (CULT) ja kansalaisvapaudet, oikeus- ja sisäasiat -vaiokunta (LIBE). Raportöörejä ei ole vielä nimetty.

Kansallinen valmistelu

Jaosto 31 (kulttuuri- ja av-asiat) kirjallinen menettely 12.-14.11.2025
EU-minva kirjallinen menettely 19.-20.11.2025

Eduskuntakäsittely

Suuri Valiokunta 21.11.2025

Kansallinen lainsäädäntö, ml. Ahvenanmaan asema

-

Taloudelliset vaikutukset

Ei taloudellisia vaikutuksia.

Muut asian käsittelyyn vaikuttavat tekijät

-

Asiakirjat

Laatijan ja muiden käsittelijöiden yhteystiedot

Neuvotteleva virkamies Kimmo Aulake, OKM, puh. 0295 33 0067
Kulttuuriasiainneuvos Laura Mäkelä, OKM, puh. 0295 330 224
Neuvotteleva virkamies Iina Berden, OKM, puh. 0295 330 069
EU-erityisasiantuntija Sarita Friman, VNEUS, p. 0295 160 144

VAHVA-tunnus

EU/236/2025

Napsauta tähän ja kirjoita kukin tunnus omalle rivilleen

Liitteet Napsauta tähän ja kirjoita liitteet

Viite Napsauta tähän ja kirjoita viite

EU; Urheilu; Päätöslauselma EU:n jäsenvaltioiden edustusta WADAn hallintoneuvostossa ja jäsenvaltioiden kantojen koordinoitua ennen WADAn kokouksia koskevasta arvioinnista

Kokous

Koulutus-, nuoriso-, kulttuuri- ja urheiluneuvosto 27.-28.11.2025.

Eduskuntatunnus

Käsittelyvaihe ja jatkokäsittelyn aikataulu

Koulutus-, nuoriso-, kulttuuri- ja urheiluneuvoston tarkoitus on hyväksyä päätöslauselma koskien EU:n jäsenvaltioiden edustusta WADAn hallintoneuvostossa ja jäsenvaltioiden kantojen koordinoitua ennen WADAn kokouksia koskevasta arvioinnista 27.-28.11.2025.

Suomen kanta

Suomi voi hyväksyä päätöslauselman.

Pääasiallinen sisältö

Päätöslauselmassa määritetään uudelleen EU:n jäsenvaltioiden ministeritason edustajien valinta ja toimikausi WADAn hallintoneuvostossa (3 paikkaa) sekä EU:n puhevallan käyttö CAHAMAn(Maailman antidopingtoimiston eurooppalainen ad hoc -komitea) kokouksissa ja kokouksista raportointi neuvoston urheilutyöryhmälle.

Vuoden 2023 päätöslauselman arvioinnissa on päädytty siihen tulokseen, että päätöslauselman päivitys on tarpeen, jotta neuvottelukantoja ja EU:n toimivaltaan kuuluvien

asioiden raportointimekanismeja voidaan selventää ja jotta EU:n edustajien paikkojen jakautumista WADAn hallintoneuvostossa voidaan tarkistaa. Lisäksi korostetaan vuoden 2023 päätöslauselman soveltamisesta saatujen kokemusten säännöllistä arviointia.

EU:n oikeuden mukainen oikeusperusta/päätöksentekomenettely

SEUT 165 artikla, ei lainsäädäntöasia.

Käsittely Euroopan parlamentissa

Asiaa ei käsitellä Euroopan parlamentissa.

Kansallinen valmistelu

Jaosto EU-32 (nuoriso ja urheilu), laaja kokoonpano, 10-12.11.2025.

Eduskuntakäsittely

Suuri valiokunta 21.11.2025

Kansallinen lainsäädäntö, ml. Ahvenanmaan asema

Asialla ei ole vaikutusta kansalliseen lainsäädäntöön tai Ahvenanmaan asemaan.

Taloudelliset vaikutukset

Asialla ei ole taloudellisia vaikutuksia.

Muut asian käsittelyyn vaikuttavat tekijät

Asiakirjat

14936/25

Laatijan ja muiden käsittelijöiden yhteystiedot

OKM/NUOLI/NV kulttuuriasiainneuvos Juha-Pekka Suomi, **Error! Hyperlink reference not valid.**, +358 295 330 187
VNEUS EU-erityisasiantuntija Sarita Friman, sarita.friman@gov.fi, p. 0295 160 044.

VAHVA-tunnus

EU/237/2025

Liitteet Napsauta tähän ja kirjoita liitteet

Viite Napsauta tähän ja kirjoita viite

EU; Urheilu: keskustelu; Demokratia ja läpinäkyvyys urheilussa

Kokous

Koulutus-, nuoriso-, kulttuuri- ja urheiluneuvosto 27.-28.11.2025

Eduskuntatunnus

Käsittelyvaihe ja jatkokäsittelyn aikataulu

Ministerit käyvät keskustelun aiheesta demokratia ja läpinäkyvyys urheilussa puheenjohtajan keskustelupaperin pohjalta koulutus-, nuoriso-, kulttuuri- ja urheiluneuvostossa 27.-28.11.2025.

Suomen kanta

Orpon hallitusohjelma painottaa liikuntapolitiikassa vastuullista ja kaikille avointa kansalaisjärjestötoimintaa ja turvaa sen kivijalkana olevan vapaaehtoistyön sekä järjestöjen ja seurojen toiminnan. Huippu-urheilulla on tärkeä tehtävä ruohonjuuritasolla erityisesti lasten kannustamisessa urheilun pariin tarjoamalla esikuvia ja elämyksiä sekä vahvistamalla yhteenkuuluvuuden tunnetta. Lisäksi hallitusohjelman mukaan Suomi kasvattaa entisestään rooliaan kansainvälisenä liikunta- ja urheilutapahtumien järjestäjänä.

Suomi edistää demokratian, oikeusvaltioperiaatteen ja ihmisoikeuksien toteutumista. Luottamuksen yhteiskunta ja hyvät väestösuhteet syntyvät siitä, että Suomessa jokainen voi luottaa oikeuksiensa toteutumiseen, sukupuolten tasa-arvoon ja yhdenvertaisuuteen lain edessä, syrjimättömyyteen ja mahdollisuuksiin vaikuttaa elämänsä suuntaan. Kaikilla on oikeus tuntea olonsa turvallisiksi ja hyväksi Suomessa. (Orpon hallitusohjelma)

Pääasiallinen sisältö

Puheenjohtajamaan tausta-asiakirjan mukaan urheilu on olennainen osa eurooppalaista yhteiskuntaa. Se on enemmän kuin kilpailua, tuloksia ja mitaleja: se inspiroi, sitouttaa ja yhdistää ihmisiä rajojen, kulttuurien ja kielten yli. Edistämällä iloa, oikeudenmukaisuutta, osallisuutta ja kunnioitusta urheilu auttaa muokkaamaan aktiivisia, terveitä ja sosiaalisesti sitoutuneita kansalaisia.

Eurooppalainen urheilumalli on rakennettu tälle perustalle. Se perustuu vakaumukseen, että urheilun on paitsi edistettävä myös vaalittava yhteisiä arvojamme, kuten demokratiaa, avoimuutta, solidaarisuutta ja ihmisoikeuksien kunnioittamista. Nämä periaatteet ovat luottamuksen ja legitimitietin kulmakiviä urheilussa. Ilman niitä urheilu on vaarassa menettää yhdistävän roolinsa rakentavana voimana yhteiskunnassa hyvään.

Tanskan ja Pohjoismaiden vuonna 2021 tekemä aloite yhteisestä julistuksesta avoimuudesta, demokratiasta ja ihmisoikeuksista kansainvälisten urheiluliittojen työssä oli tärkeä virstanpylväs. Alun perin 23 Euroopan maan allekirjoittama ja nyt yhteensä 38 maan hyväksymä julistus edistää avointa ja demokraattista päätöksentekoa ja toimii hyödyllisenä referenssinä kotimaisissa ja kansainvälisissä keskusteluissa urheilujärjestöille, joilla on merkittävä vastuu parhaiden demokraattisten käytäntöjen toteuttamisessa ja ylläpitämisessä.

Edistyksestä huolimatta vakavia haasteita on edelleen olemassa. Monet kansainväliset urheilujärjestöt kohtaavat edelleen demokratiavajeita, joissa kauaskantoisia päätöksiä tehdään ilman jäsenjärjestöjen, urheilijoiden tai kansalaisyhteiskunnan aitoa osallistumista. Myös läpinäkyvyys on edelleen riittämätöntä esimerkiksi isännöintioikeuksien myöntämisessä, jossa epäselvät kriteerit ja läpinäkyvät äänestysmenettelyt lisäävät korruption ja sopimattoman vaikuttamisen riskiä. Samaan aikaan urheilua käytetään edelleen välineenä niin sanottuun urheilupesuun, jossa hallinnot hyödyntävät suuria tapahtumia maineensa kiillottamiseen ja huomion kääntämiseen pois epädemokraattisista prosesseista ja ihmisoikeusloukkauksista.

Lisäksi tausta-asiakirjan mukaan uhkana on nähty irtautuneita liigoja – kaupallisia hankkeita, jotka eivät täysin ole eurooppalaisen urheilumallin perustavanlaatuisen arvojen mukaisia. Suljetut kilpailut, jotka ovat irrallaan nousu- ja putoamisrakenteista, heikentävät suurten ja pienten seurojen välistä solidaarisuutta, katkaisevat ruohonjuuritason ja huippu-urheilun keskeisiä siteitä ja murentavat eurooppalaisten urheiluperinteiden ytimessä olevaa avoimuutta ja oikeudenmukaisuutta. Myös eurooppalaisten kilpailujen siirtäminen Euroopan ulkopuolelle kaupallisiin tarkoituksiin voi heikentää seurojen, fanien ja yhteisöjen välisiä kulttuurisia ja sosiaalisia siteitä.

Jos tämä kehitys jatkuu, on olemassa riski, että urheilu menettää kansan suosiotaan. Yleisön luottamus riippuu uskosta siihen, että ottelut pelataan tasapuolisilla lähtökohdilla ja että päätökset tehdään oikeudenmukaisin demokraattisin perustein.

Eurooppalaisen mallin puolustaminen tarkoittaa läpinäkyvyyden ja rehellisyyden ylläpitämistä ja sen varmistamista, että pääsy kilpailuihin ja urheilutuloksiin perustuu ansioihin – ei taloudelliseen yksinoikeuteen tai suljettuihin järjestelmiin. Tämä läpinäkyvyys, joka on sisäänrakennettu nousu- ja putoamisrakenteisiin, erottaa suurimman osan eurooppalaisesta urheilusta kaupallisesti ohjatuista formaateista.

Suurten tapahtumien isännöintioikeuksien myöntäminen on toinen alue, jolla läpinäkyvyyttä ja legitimitettä on vahvistettava. Päätösten tulisi perustua selkeisiin ja julkisiin kriteereihin, ja ehdokasmaita tulisi arvioida niiden ihmisoikeuksien, hallintotapojen ja lehdistönvapauden osalta. Siksi, kun päätökset isännöintioikeuksista on tehty, äänten

täydellinen julkistaminen ja läpinäkyvät seurantaprosessit ovat olennaisia sekä riippumattoman valvonnan että tapahtuman pitkän aikavälin sosiaalisen ja ympäristöllisen perinnön kannalta selkeiden vaatimusten ohella.

Yhteisillä toimilla EU, sen jäsenvaltiot ja urheilujärjestöt voivat auttaa varmistamaan, että avoimuudesta ja demokratiasta tulee kansainvälisessä urheilussa pikemminkin sääntö kuin poikkeus. Urheilu yhdistää meitä, mutta se myös tarvitsee meitä. Tarvitaan vahvaa, demokraattista ja yhteistä eurooppalaista ääntä puolustamaan urheilun rehellisyyttä ja säilyttämään sen rooli yhteiskunnan yhdistävänä voimana.

Ministereitä pyydetään keskustelussa ottamaan kantaa seuraaviin kysymyksiin:

- Miten EU ja sen jäsenvaltiot voivat tehokkaimmin ja konkreettisimmin tukea kansainvälisiä urheiluliittoja demokratian, läpinäkyvyyden ja integriteetin vahvistamisessa hallintorakenteissa – esimerkiksi yhteisten eurooppalaisten hyvän hallintotavan periaatteiden avulla, jotka asettavat selkeät standardit ja odotukset?
- Miten EU ja sen jäsenvaltiot voivat vankimmin puolustaa ja edistää eurooppalaista urheilumallia – mukaan lukien avoimen kilpailun arvot, kaikkien urheilutasojen välinen solidaarisuus ja yhteiskuntavastuu – samalla kun ne puuttuvat irtautuviin liigoihin ja eurooppalaisten kilpailujen siirtoihin?

EU:n oikeuden mukainen oikeusperusta/päätöksentekomenettely

SEUT 165 artikla, ei lainsäädäntöasia.

Käsittely Euroopan parlamentissa

Asiaa ei käsitellä Euroopan parlamentissa.

Kansallinen valmistelu

Jaosto EU-32, kirjallinen menettely 10-12.11.2025.

Eduskuntakäsittely

Suuri valiokunta 21.11.2025

Kansallinen lainsäädäntö, ml. Ahvenanmaan asema

Asialla ei ole vaikutusta kansalliseen lainsäädäntöön

Taloudelliset vaikutukset

Ei taloudellisia vaikutuksia

Muut asian käsittelyyn vaikuttavat tekijät

Asiakirjat

14930/25

Laatijan ja muiden käsittelijöiden yhteystiedot

OKM/NUOLI/LV/kulttuuriasiainneuvos Juha-Pekka Suomi, **Error! Hyperlink reference not valid.**, +358 295 330 187

VNEUS, EU-erityisasiantuntija Sarita Friman, sarita.friman@gov.fi, 0295 160 044

VAHVA-tunnus

EU/237/2025

Liitteet**Viite**

Liitteet

Napsauta tähän ja kirjoita liitteet